
מספר הסטארטאפים החדשים בישראל יורד במשך עשור: האם זו בעיה?

מחקר וכתובה: דני בירן ואלמוג גריסריו

מבוא

סטארטאפים מהווים חלק חשוב מסקטור ההייטק בישראל. אמנם, כמו בכל העולם, בטווח הארוך רובם אינם שורדים, אבל חלקם מתפתחים והופכים לחברות גדולות או נרכשים ע"י חברות אחרות. זאת במקביל לכך שהם מספקים תעסוקה בפריזון גבוה הן לאנשי מו"פ והן לבעלי מקצועות אחרים (מוצר, שיווק, כספים, משאבי אנוש וכד'), בין אם בהעסקה ישירה ובין אם במיקור חוץ. בנוסף, סטארטאפים מסייעים להגדלת ההשקעות הזרות בישראל שכן ההון שהם שמגייעים מגיע בד"כ ממקורות זרים, בין אם ישירות (השקעה של גוף זר בחברה) ובין אם בעקיפין (השקעה של קרן ישראלית שמגייסת מגורמים בחו"ל). בנוסף, סטארטאפים חדשים נוטים לאמץ טכנולוגיות חדשניות והזדמנויות עסקיות מהר יותר מחברות מבוססות – ובכך מהווים נדבך חשוב בחזית הטכנולוגית והעסקית של ההייטק הישראלי.

אך למרות התדמית של ישראל כמעצמת סטארטאפים, בעשור האחרון יש ירידה מתמדת במספר החברות הטכנולוגיות החדשות שקמות בישראל מידי שנה. דוח זה עוסק בתופעה זו ובהשלכותיה. עיקרי הממצאים:

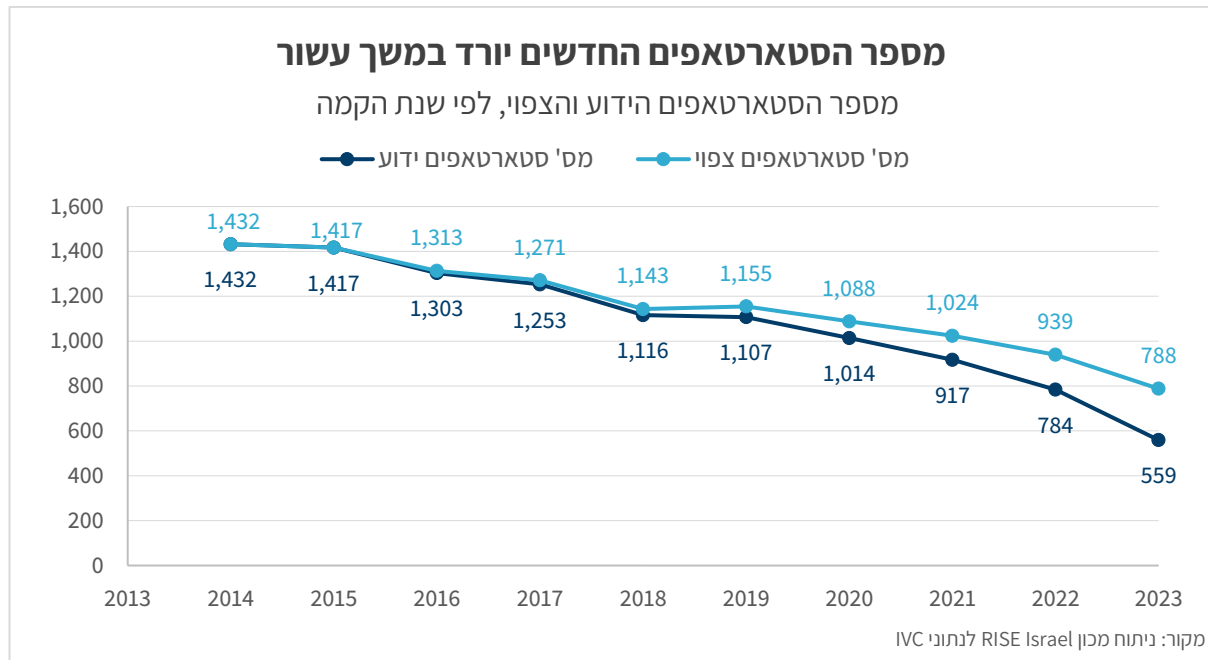
- מגמת הירידה במספר הסטארטאפים החדשים ממשיכה.
 - עיקר הירידה היא בתחומי תוכנה, שבאופן מסורתי ישראל מצטיינת בהם.
 - אין אינדיקציה לכך שבמקביל לירידה במספר הסטארטאפים החדשים, יש עלייה באיכותם של אלה שכן מוקמים מכאן אנחנו מסיקים שהירידה המתמשכת פוגעת לאורך זמן בהזדמנויות התעסוקה בסקטור ההייטק, שבו הפריזון והשכר גבוהים, ובהנפקות ורכישות של חברות ישראליות. עובדה זו דורשת לדעתנו צעדי מדיניות ברורים.
- בשבועות האחרונים נשמעות דעות שלפיהן מספר הסטארטאפים שקמו ב-2024 גבוה באופן חריג מהמספר הידוע, כי מסיבות שונות יש ליזמים ומשקיעים יותר עניין לשמור בסוד את הקמת החברה. גם אם הדבר נכון די ברור שגם בשנה זו הירידה נמשכת, ובכל מקרה, **מגמת הירידה נמשכת כבר עשור**.
- אלא אם מצוין אחרת, הנתונים בדוח זה מתבססים על מאגר המידע IVC.

פרסומים אחרונים של מכון המחקר RISE Israel

- [מצב ההייטק הישראלי בצל שנה למלחמת "חברות ברזל"](#)
- [ניתוח מעמיק של גלי הפיטורים בהייטק הישראלי](#)
- [ניתוח מיקום מטה החברות שגייסו סכום משמעותי במהלך המלחמה](#)
- [מעמדה של ישראל במירוץ הבינה המלאכותית | תמונת מצב](#)

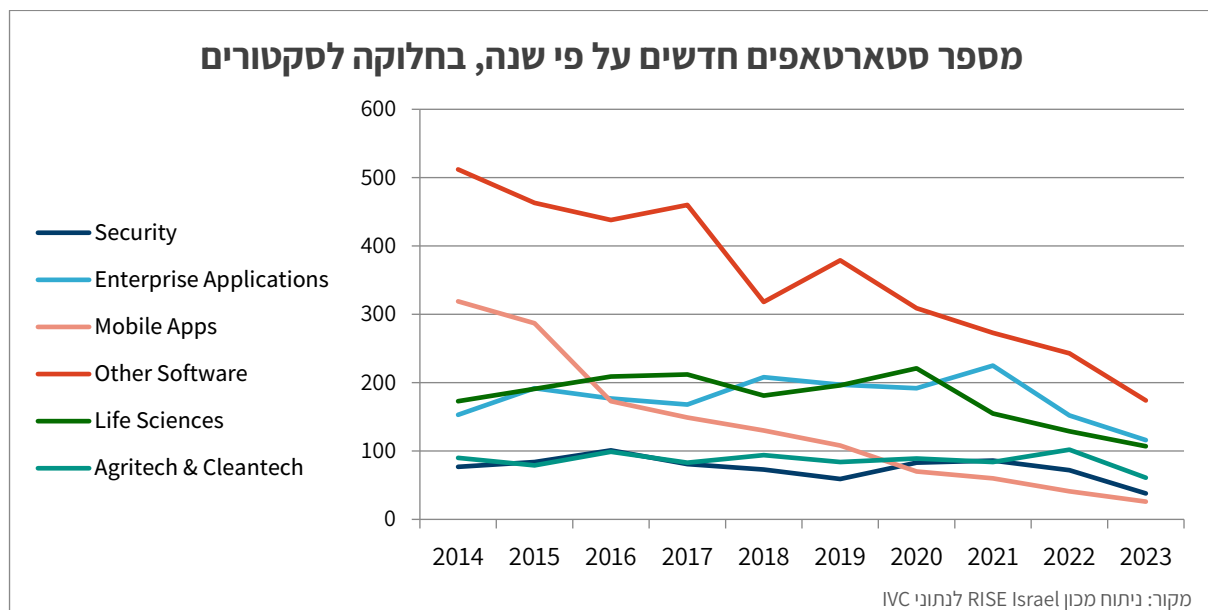
מספר הסטארטאפים החדשים

תרשים 1 מראה את מספר הסטארטאפים שקמו בישראל בכל שנה בעשור האחרון. חשוב לציין שלעתים קרובות חברות חדשות מתגלות זמן רב אחרי הקמתן, ולכן אנחנו מציגים בתרשים גם את הנתונים הידועים כיום, וגם את הנתונים הצפויים ע"פ ניתוחים היסטוריים של קצב גילוי חברות חדשות. נתוני 2024 מראים על המשך הירידה, אך כיוון שהשנה טרם הסתיימה, ובגלל הסיבה המוזכרת לעיל, בחרנו לא להציג בינתיים נתונים אלה.

תרשים 1

ניתוח של הקמת חברות חדשות בישראל על פי סקטור מראה כי בעוד שבסייבר, תוכנה ארגונית, מדעי החיים, אגרי-טק וקלינטק יש יציבות יחסית, ביישומים למכשירים ניידים ותחומים אחרים של תוכנה, יש ירידה מתמדת וחדה (ר' תרשים 2).

תרשים 2

סביר מאד שחלק גדול מהירידה במספר הסטארטאפים החדשים ביישומים למכשירים ניידים או בתת-סקטורים מסוימים אחרים של תוכנה נובעת מכך שגלי החדשנות בתחומים אלה הגיעו לשפל, ואין בהם מספיק הזדמנויות חדשות. אך במקביל ברור גם כי אין בישראל גידול במספר הסטארטאפים החדשים בתחומים אחרים, כמו מדעי החיים, אגרי-טק וקלינטק. כמו כן נראה **שהמהפכה העולמית בבינה מלאכותית אינה גורמת בינתיים לעלייה במספר הסטארטאפים בישראל.**

קשה להעריך במדויק את הסיבות לירידה המתמשכת אך ישנם מספר הסברים אפשריים:

- כאמור לעיל, **חלק מגלי החדשנות שאפשרו הקמת מספר רב של חברות חלפו מן העולם.** כדוגמא, בשנים 2014-2015 קמו חברות רבות בתחומים כמו מסחר דיגיטלי ויישומים למכשירים ניידים (mobile applications). תחומים אלה לא דרשו חדשנות טכנולוגית ייחודית או השקעה ראשונית גדולה, ולכן חסמי הכניסה אליהם היו נמוכים. במשך השנים תחומים אלה התגברו ועברו קונסולידציה, כך שלא נותרו בהם הזדמנויות חדשות רבות, וגלי חדשנות שבאו אחריהם היו בעלי מאפיינים עם חסמי כניסה גבוהים יותר.
- **חלק מגלי החדשנות האחרונים נותנים עדיפות לחברות גדולות,** ומשבשים את עולם הסטארטאפים. בינה מלאכותית יוצרת (GenAI) היא דוגמא בולטת בשנתיים האחרונות. חלק מהשיבוש קשור לכך שנדרשת השקעה ראשונית גדולה במיוחד בתחום זה, וחלקו נובע מכך שחברות גדולות נותנות מוצרים או שירותים בחינם, ומונעות היתכנות כלכלית לסטארטאפים להרוויח בתחום. כאמור, תופעה זו בולטת בעיקר בשנתיים האחרונות, אך חשוב להזכיר אותה בסקירה זו, משום שהיא עלולה לגרום להמשך הירידה ביזמות בעתיד.
- חברות טכנולוגיה גדולות בכלל, ומרכזי פיתוח ישראליים של חברות רב-לאומיות בפרט, מציעים תנאי עבודה מעולים ואפשרויות עיסוק בטכנולוגיות מתקדמות ביותר, ובכך **מהווים אלטרנטיבה בטוחה ואטרקטיבית לעבודה בסטארטאפים.** חשוב לציין שגם אם מה שמניע חלק מהיזמים היא תשוקה אמיתית להקמת סטארטאפ והם אינם מעוניינים לעבוד בחברות גדולות, הם צריכים לגייס אנשי צוות נוספים, וכאמור, לאלה יש אלטרנטיבות.
- **העלייה בשכר בהייטק בשנים האחרונות גורמות לכך שסטארטאפים צריכים סכומי השקעה ראשוניים גבוהים יותר** משמעותית, שכן בראשית הדרך עיקר ההוצאות הן על שכר. עליות השכר גם מקשות עוד יותר על היכולת להתחרות על עובדים עם חברות גדולות.
- בשנתיים האחרונות, הן בגלל האטה עולמית והן בגלל אירועים ספציפיים לישראל כמו אי היציבות שגרמה הרפורמה המשפטית והמלחמה, חברות קיימות רבות מתקשות לגייס הון. **קושי זה משפיע על המוטיבציה של יזמים פוטנציאליים להקים חברות חדשות,** בידיעה שבזמן כלשהו הם יצטרכו לגייס הון.

האם זו בעיה?

יש הסוברים שבעבר מספר הסטארטאפים החדשים בישראל היה גבוה מידי, וכי באותן שנים קמו חברות באיכות נמוכה שאולי עדיף היה שלא יקומו מלכתחילה. כדי לבחון אם אכן יש מגמה של מעבר מממות לאיכות בעשור האחרון, בדקנו את שיעור החברות מבין אלה שקמו בכל שנה ושעמדו בקריטריונים הבאים של "טיב":

- מעסיקות היום 25 עובדים או יותר.
- מעסיקות היום 100 עובדים או יותר.
- גייסו מיום הקמתם 25 מיליון דולר או יותר.
- גייסו מיום הקמתם 50 מיליון דולר או יותר.
- יצאו להנפקה.
- נרכשו בסכום של 100 מיליון דולר או יותר.

הנתונים מסוכמים בטבלה 1. מובן שאין לייחס חשיבות רבה לנתונים של 2023, ואפילו לאלה של 2022, שכן לחברות לוקח זמן להגיע לאבני דרך אלה, בעיקר בתקופות משבר כמו בשנתיים האחרונות, וסביר מאד שבסופו של דבר שיעוריהם יעלו בעתיד. עם זאת, עולה מהטבלה שאין סימנים של מעבר מכמות לאיכות, שכן שיעורי החברות שעומדות בקריטריונים הנ"ל לא רק שלא עלו במהלך השנים, אלא במקרים רבים ירדו, וגם אם יעלו בעתיד, יגיעו לשיעורים ההיסטוריים.

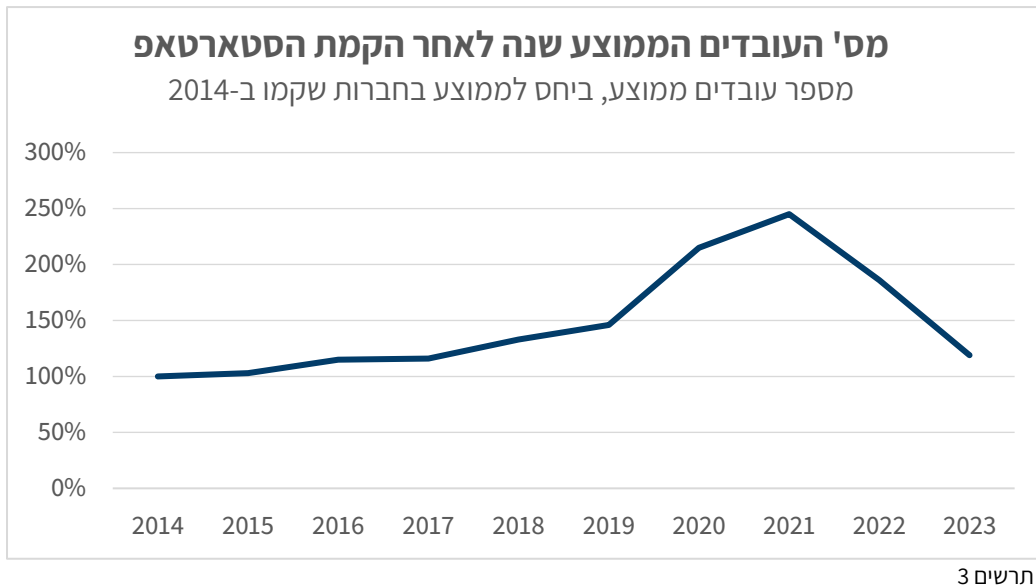
שנת הקמה	מעסיקות 25 עובדים או יותר	מעסיקות 100 עובדים או יותר	גייסו 25 מיליון דולר או יותר	גייסו 50 מיליון דולר או יותר	הונפקו לציבור	נרכשו ב-100 מיליון דולר או יותר
2014	14.6%	4.1%	5.6%	3.1%	1.3%	1.2%
2015	15.7%	5.2%	6.8%	5.2%	1.0%	1.2%
2016	15.7%	3.6%	6.1%	3.7%	1.0%	0.7%
2017	15.2%	3.9%	7.3%	4.7%	0.6%	0.6%
2018	15.6%	3.6%	6.2%	3.6%	0.6%	0.8%
2019	14.8%	3.0%	5.7%	3.1%	0.3%	0.5%
2020	15.1%	1.5%	4.2%	2.2%	0.1%	0.6%
2021	14.1%	1.7%	3.7%	1.3%	0.1%	0.6%
2022	10.3%	1.2%	2.4%	1.2%	0%	0.4%
2023	4.5%	0.7%	0.5%	0%	0%	0.2%

טבלה 1

ידוע שבתקופות שונות יש הבדלים בקושי של סטארטאפים בגיוס הון, בשווי שבו משקיעים מוכנים להעריך חברות, ובתנאי ההשקעה. אך טבלה 1 מראה שבשום תקופה אין התפרשות של משקיעים על איכות החברות שהם משקיעים בהן, ואין תופעה של שיעור גבוה יותר של חברות "לא טובות".

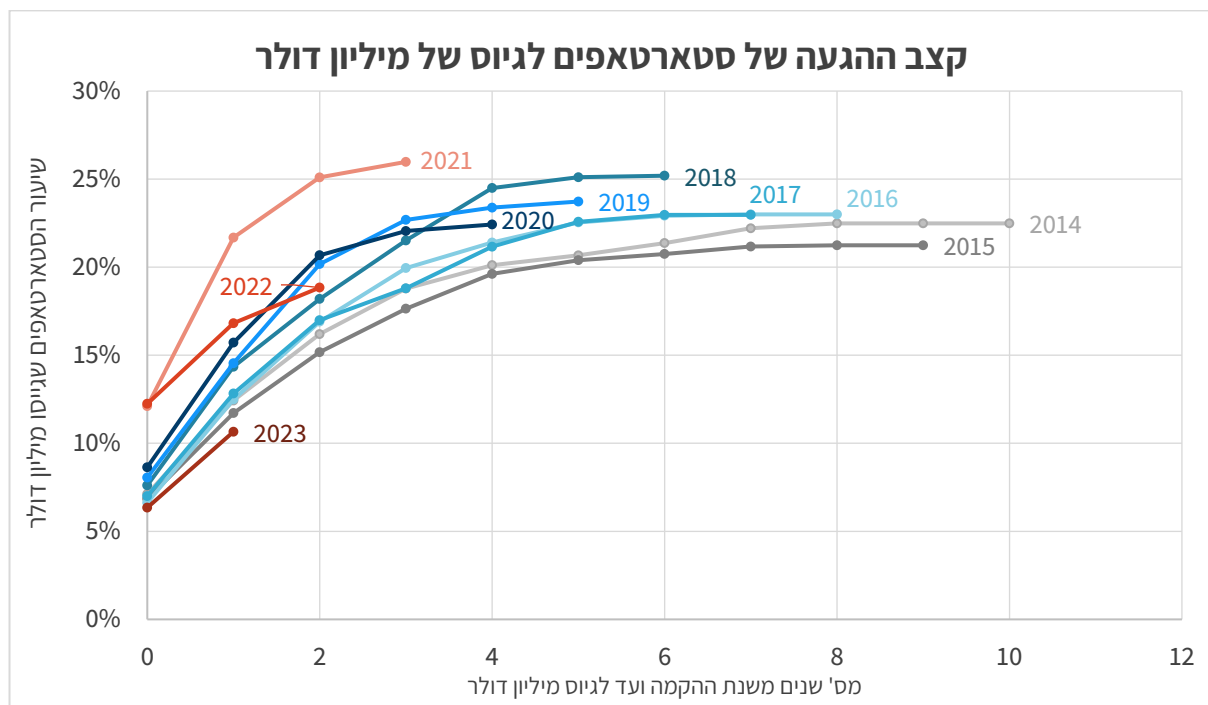
טבלה 1 מציגה תמונת מצב נכונה להיום, אך אינה מראה שינוי על פני זמן. לכן, עשינו גם מספר ניתוחים של שינוי כזה. בתרשים 3 הציר האופקי הוא שנת ההקמה, והציר האנכי מראה את המספר הממוצע של עובדים שנה אחרי ההקמה. התרשים מבוסס על ניתוח של נתוני הרשת החברתית לינקדאין,¹ ובגלל מגבלות מסוימות הקשורות בניתוח זה, אנו מראים את המספר הממוצע ביחס למספר הממוצע ב-2014. בין השנים 2014-2019 הייתה סביבת מימון יציבה. לכן, העלייה המתונה במספר הממוצע של עובדים שנה אחרי הקמת החברה באותה תקופה יכלה אולי להצביע על מעבר מתחומים כמו פרסום מקוון או יישומים למכשירים ניידים, שבהם נדרש מספר קטן של עובדים, לתחומים בעלי יותר עומק טכנולוגי, שבהם נדרשים יותר עובדים. מעבר כזה יכול להסביר חלקית את הירידה במספר הסטארטאפים כקשורה לגלי טכנולוגיה שונים - פחות סטארטאפים, אך סטארטאפים גדולים יותר.

¹ מאגר הפרופילים מאתר לינקדאין נאסף על ידי Initiative Bright והועמד לרשותנו לצרכי מחקר. אנו מודים ל-Bright Initiative by Bright Data על אדיבותם.

עם זאת, מהתרשים נראה שהגורם המשפיע ביותר על מספר העובדים הוא הקושי או הקלות בגיוס הון. בשנת 2021 ובחלק מ-2022 היה קל לחברות לגייס הון, והן ניצלו את הכסף הרב שהן גייסו לגיוס אנשים. הירידה אצל חברות שקמו ב-2022 ו-2023 נובעת כנראה מהקושי בגיוס הון בשנים אלה. לכן, לא ניתן להסיק מניתוח זה שהירידה במספר הסטארטאפים החדשים נובעת, ולו בחלקה, ממעבר בין סקטורים.

בדקנו גם את קצב ההגעה של סטארטאפים לאבן דרך של גיוס מיליון דולר. בתרשים 4 הציר האופקי הוא מספר השנים משנת ההקמה, הציר האנכי מראה את שיעור הסטארטאפים שגייסו מיליון דולר, וכל אחד מהגרפים מתאר את הסטארטאפים שקמו בשנה מסוימת.

לדוגמה, נסתכל על אחוז הסטארטאפים שגייסו מיליון דולר לאחר שנתיים (נקודת זמן אחת בתרשים 4):

2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	גייסו \$1M בשנתיים הראשונות
19%	25%	21%	20%	18%	19%	16%	15%	16%	

טבלה 2

אף שנראה שבדרך כלל חברות שקמו בשנים מאוחרות יותר אכן הגיעו מוקדם יותר לאבן דרך זו, גם כאן סביר שאלה שקמו ב-2021 פשוט נהנו מקלות גיוס ההון באותה שנה. בנוסף, גם אם יש באמת שיפור ביכולת של חברות חדשות לגייס מימון, מה שעשוי להעיד על שיפור באיכותן - שיפור זה מתון מאד ביחס לירידה החדה במספר החברות החדשות.

בהנחה שבסופו של דבר גם החברות שהוקמו ב-2022 ו-2023 תגענה לשיעורים "הרגילים", ניתן לומר שמתוך כל 100 סטארטאפים חדשים שקמים בישראל, 14-16 יעסיקו יותר מ-25 עובדים (בשכר ופריזן גבוהים) ו-3-5 יעסיקו יותר מ-100. היעדרם של אלה ימנע יצירת מקומות עבודה בהתאם. בנוסף, מתוך כל 100 סטארטאפים, 6-7 יגייסו 25 מיליון דולר או יותר ו-3-5 יגייסו 50 מיליון דולר או יותר, חברה אחת תונפק לציבור, ואחת תרכש בסכום גדול מ-100 מיליון דולר. ירידה של כמה מאות סטארטאפים חדשים מכפילה מספרים אלה בהתאם.

סיכום

סטארטאפים מהווים חלק חשוב מסקטור ההייטק בישראל. בעשור האחרון יש ירידה מתמדת במספר הסטארטאפים החדשים שקמים בארץ מידי שנה, וזו אינה קורית בגלל מעבר "מכמות לאיכות", שכן אין שיפור ב"מדדי האיכות" של סטארטאפים. יזמים ומשקיעים הם לרוב רציונליים, ולכן אין סיבה לחשוב שמשהו גורם או יגרום לעלייה בשיעור הסטארטאפים ה"לא טובים" המוקמים או מקבלים מימון בזמן כלשהו. לכן, חשוב לסייע ככל הניתן ליזמים ולמשקיעים בסבבים מוקדמים, ולהסיר ככל האפשר את החסמים העומדים בפניהם.